

Svartir prestar og prædikantar

Peter O. K. Olofsson (POKO) hefur enn einaferð dæmt og fordæmt, og fjölmiðlarnir hava eisini hessaferð kunngjört dómín: Lívið spratt av kærlíks rót – er bannlýst sum lestrabók hér hjá okkum.

POKO hefur áður fleiri ferðir gjørt vart við síni høgravendu fundamentalistisku grunnsjónarmið, sum hann trumlar fyrst ein og síðan annan bólk niður við m.a. at nokta hesum prædikustól, altarborð ella doypifunt alt eftir, hvør talan er um. POKO hefur við øðrum orðum gjørt seg til ein lítlan Vårhara, sum longu nú kann avgera, hvar ið gjeðnum kirkjuna skal hava loyvi til at koma í samband við Faðir sín, og hvar ikki. At myndugleikarnir og kirkjufólk ið loyvir tilkum, er ógvuliga harmligt. Vit onnur, ið dæmd verða, kunnu fyrri so vitt taka tað lætt, tí okkara Bibliur siga m.a., at vit kunnu fara inn í kómur okkara og biðja til Faðir okkara, og Faðir okkara, sum er í loyndum, skal hoyra okkum.

Sostatt kunnu vit lata allar POKO'ar halda áfram við teirri høgravendu fundamentalistisku fanatismu, men hinvegin hava vit skyldu til at skræða skor tin av grýlunum, so øll hava møguleika at verða seg fyrri teimum, ið luttaka í grýludansinum, ikki bert í fœstu, men alt árið á tæmb.

Av somu orsak fari eg at byrja við at vísa til eina grein, sum stóð í Weekend-avisen fyrri vikuna 29.12.94: 04.195 á síðu 5 um tað dansku fólkakirkjuna, har stóð m.a.:

«Unge præster forstår ikke sig selv som tilhørende Indre Mission eller de grundtvigske. Flere siger: Jeg vil have lov til at være mig selv. De kan være fundamentalister og meget højreorienterede. Det er en stærk fløj, der i præsteskænk driller kaldes De Sorte Kolleger. De drikker ikke øl, spiller ikke kort, vier ikke fraklæde, danser ikke og accepterer ikke kvindelige præster. De går ind for, at kirken får større indflydelse i samfundet, og de går på gaden i præstekjole for at protestere mod fri abort. De unge præster kan være lige modsat, men stadig bryder de sig ikke om at tilhøre en af bevægelserne», siger Peder Norgaard-Høj, universitetslektor, Teologisk Fakultet, København.

Fundamentalister og meget højreorienterede!

POKO hefur enn einaferð merkað, at hann umboðar «De Sorte Kolleger». Men at vera sokallaður kristin høgravendur fundamentalistur er POKO so langt frá einsamallur um at vera. Bæði innan fyrri kirkjuna, men kanska einamest uttanfyri, í samkomum,

kirkjunnar grundvöll og dæmt fyrrverandi og núverandi limir til æviga glatan, finnast hópin av nevnda slagi.

Tað, at døma og for døma, hefur hjá hesum ofta ligið framarliga, ongantíð tað, at uppokja hitt burturvilsta og leiða tað heim, ella fara frá fylginum eftir tí eina seyðinum, ið er vordin burtur og við kærlíka bera hann heim. Nei, hjá øllum POKO'unum verður hesin eini seyðurin dæmdur og for dæmdur og eigur í allari framtíð ongan heimarætt í fylginum.

POKO og aðrir svartir høgravendur fundamentalistar, serliga hansara samtítt innan aðra samkomu, nýta eitthvørt høvi til at slá fast, at gerningar frelsa ongan, einans trúgv. At so er, vita vit øll, men í okkara Biblium stendur eisini, at trúgv uttan gerningar er deyð. Við at júka uppafurt í saman um trúna og til tíðir við nærmast at háða gerningar, verður kærlíksboðið sett til síðis og í skuggan til fyrimuns fyrri frelsu hinumegin og dansin um gullkálvin hesumegin. Gerningarnir verða háðaðir so mikið, at fyrri fáum mánaðum síðani ferdi ein av hesum høgravendu fundamentalistum fram í Sjóntarpi Føroya frá kristilíggum móti, at viðv. gerningum so var eingin munur á gerningum Hitlers og gerningum Mother Teresúsar. Tí skilja vit kanska betur, hvussu tað ber til, at føroyskur politikari, ið hefur stuðlað apartheid í Suðurafrika, fascismunum hjá Pinochet í Chile, har 10.000 tals ósek vórðu pind og dripin, sum hefur havt navn sitt í kolofoini á nýnazistiskum bløðum í Europa, har m.a. mynd av Oluf Palme sum skjótiskiva varð útgivin beint aðrenn hesin sámar vórð dripin; bert fyrri at nevna nøkur fá dømi, at hesin politikari júst hevur sínar trúfœstu stuðlar millum hesi somu høgravendu fundamentalistar. Hvussu kristnir teir eru, man so fara at vera ein annar spurningur. Harmuligt er, at nógv soleiðis eru villeidd til at stuðla brotsverkem. Hvønn týðning gerningar okkara hava, loyvi eg mær at vísa á við 3 søgum. Tvær eru av fólka-munni, hin tríða er úr Bibliuni.

Tað fyrstu søguna havi eg víst til fyrri, men av tí at hon visir seg at hava ævigan aktualitet, fari eg at taka hana við her. Tað verður fortalt um ein bónda, at hann einaferð fekk á vitjan av presti. Bóndin hevði fyrri árum síðani keypt garðin, sum tá var farin í órók, tí eingin hevði tíkið sær av honum í fleiri ár. Bóndin, ið var dugna-maður, hevði sum árinu ið arbeiðt garðin fram til at vera ein mynsturgarð. Nú

prestur er á vitjan heldur hann fyrri, at henda garðin hevði bóndin við Guds hjálp fingið til ein ser a góðan garð, hartil bóndin svaraði: «So skuldi prestur sæð, tá Gud var einamallur um hann».

Ta næstu søguna, ið eisini visir til okkara persónligu gerningar, havi eg somuleiðis nýtt áður, men teir høgravendu fundamentalistarir hava givið henni nýggjan aktualitet.

Sagt verður frá, at ein mamma beint eftir seinna heimsbardaga leiddi lítla barn sitt fram við einari hogari standmynd av Kristusi uttan fyrri ein stórbý í Europa. Av krigsávur vóru armar Kristis skotnir av, og barnið, ið sær hetta, sigur tá óttafult: «Mamma, mamma, hygg! Kristus hevur ongar armar».

Tað barnið segði, fekk mammuna at hugsa enn meira um tað, ið barnið hevði sagt, og hon kom tá til tað sannfæring, at soleiðis var tað eisini í gerandis-livinum: Kristus hevur ongar armar, og tí eiga vit, ið trúgva, at vera armar Kristis og harvið fremja tað. Hann hevði viljað fram, um Hann hevði livað í okkara stað her og nú.

At tað er so, kunnu vit lesa um í Bibliuni. Har stendur m.a.: Tá skal kongurin siga við tæy, sum eru hogrumegin við hann: «Komið higar, tit hinu væl-signaðu hjá faðir mínum, og fáid ríkið tað í arv, sum tykkum hevur verið lagað, frá tí at verðeldin var grundað! Tí at eg var svangur, og tit góvu mær at eta; eg var týstur, og tit góvu mær at drekka; eg var ókunnigur, og tit hýstu mær; eg var nakin, og tit klæddu meg; eg var sjúkur, og tit vitjaðu; eg sat í fangahúsi, og tit komu at finna meg». Tá munnu hini rættvisu svara honum og siga: «Harri, nær sóu vit teg svangan og góvu tær at eta, ella tystan og góvu tær at drekka? Nær sóu vit teg ókunnigan og hýstu tær, ella naknan og klæddu teg? Nær sóu vit teg sjúkan ella í fangahúsi og komu at finna teg? Og kongurin skal svara og siga við tæy: «Sanniliga sigi eg tykkum, so satt sum tit hava gjørt hetta móti einum av hesum minstu brøðrum

minum, tá hava tit gjørt tað móti mær».

Tá skal hann eisini siga við tæy vinstrumegin: «Far-ið burtur frá mær, bannaðu tit, í hin æviga eldin, sum er ætlaður djævlinum og einglum hansara! Tí at eg var svangur, og tit góvu mær ikki at eta; eg var týstur, og tit góvu mær ikki at drekka; eg var ókunnigur, og tit hýstu mær ikki; eg var nakin, og tit klæddu meg ikki; eg var sjúk og í fangahúsi, og tit vitjaðu meg ikki». Tá munnu eisini tæy svara og siga: «Harri, nær sóu vit teg svangan ella tystan ella ókunnigan ella naknan ella sjúkan ella í fangahúsi, og tæntu tær ikki?» Tá skal hann svara teimum og siga: «Sanniliga sigi eg tykkum, so satt sum tit ikki hava gjørt hetta móti einum av hesum minstu, tá hava tit heldur ikki gjørt tað móti mær». Og hesi skulu fara burtur til æviga revsing, men hini rættvisu til ævigt liv.

Hava tað gerningar framvegis einki at siga? Munnu onnur enn teir høgravendu fundamentalistarir framvegis ikki júga at sigga mun á gerandis-livum Hitlers og gerningum Mother Teresúsar? Soguliga nýst okkum ikki at fara so ógilliga langt aftur í tíðina fyrri at finna útav, at fjöldin av Føroya fólk í praksis livdi eitt liv, har umsgong fyrri næstarum hoyrði til hvønn dagslívið. Ofta kom tað fyrri, at pápar druknaðu og/ella mammur doyðu av sjúku ella í barsilssong og eftir sótu nógv børn. Fá-tæksligt var, men hjálpin var vis. Var sjúka, hjálptu grannarnir. Útróðrarmennir løgdu einjnum fiskar. Hjálpt varð til í hoyggi inir løgdu einjnum fiskar. Hjálpt varð til í hoyggi og í torvi, um hjálpt var fyrri neyðini. Man var felags um björgini og báttin, um fjøllini og havið. Man livdi saman í sorg og gleði. Man varðaði av hvørjum øðrum um. Tibetar livir grundholdningurin enn, og hesin holdningur saman við tí kristna kærlíksboðnum visir sitt sanna andlit enn, hóast ágangin frá teim høgravendu fundamentalistum, so í so máta eiga vit ikki at óttast hesar POKO'arnar, sjálvt um teirra grelligu fingrarnir

alt meira og meira koma til sjóndar. Tíðarandin er við fundamentalistunum bæði úti og heima sum er, men tíðarandar hava tað við at koma og fara, og hesin andin vil eins og 60'ara andin bliva avloystur aðrenn langt um liður. Í meðan mugu vit verja borg, so skaðin verður avmarkaður.

Ein onnur søga sigur frá brasilianskum indiánum, ið høvdu mótt hvítum umboðum fyrri hesa sokallaðu kristnu høgravendu fundamentalismuna. Indiánarnir greiddu frá, at hesir hvítu vóru sera merkiligir og ótitalandi, ja, teir skiltu teir faktisk ikki. Tá teir vórðu spurdir um, hvat bagdi, søgdu teir: «Jú, sigga tit, tá vit hava verið hepnir og fingið fong av einum-hverjum slag, verða vit glaðir og feira tað saman við stammuni. Men tá teir hvítu hava fingið meira, enn teir sjálvir klára at brúka upp, byggja teir sær stór hús við pikatræði uttanum, og innanfyri hava teir glupska goyggiandi hundar og vaktarmenn við vápnum».

Sum vegleiðing fyrri tæy, ið kanska hava eitt við at kenna umróddu POKO'arar aftur, kann takast við her, at almannaverið, heilsuverkið og skúli verkið eru ektað børn av álbiunnar læru um kristnar gerningar. Millum harðastu móttóðufólk av hesum sektorum fanast altíð høgravendur fundamentalistar. Teir somu blunka sjáldan við: t gjalda hundaskatt og/ella skaffa sær og sínum tæy bestu størvini og plássini á teimum stovnum, sum tað almenna setur á stovn m.a. við dansku skattgjaldarapeningi. Ein av orsökunum til at teir vilja koyra nevndu sektorar niður á «vægleis» er tann, at teir vilja hava flutt peningin úr blokkinum og yvir í líkandi projekt, sum fyrst og fremst teir kollsigldu samfelagið við í 80'unum. POKO er sostatt bert eitt amboð fyrri ein svartan anda, sum skal fáa kirkjufólk ið at góðtaka tíðarandan: egoisma, marknaðarkreftirnar, junglulógin í hásetið, elska Gud og sk... á næstan, Hitler og Mother Teresa eru í Guds eygum eitt feitt osfr. Tað einasta góða við honum er, at hann av og á osfr. Tað einasta góða við honum er, at hann av og á minnir okkum á, at vit mugu ikki so mikið sum durva eina løtu, at vit alla tíðina mugu vera vakn og hava olju á lampuni, alla tíðina taka støðu til ágangin í gerandisdegnum. Tí POKO sum so er bert ein evarska litil brúkkur í tí sokallaða svarta kristna høgravenda fundamentalistiska puslispælinum, og ein stórur fyrimunur í lotuni er hann, at einans nøkur fá prosent skilja, hvat hann sigur frá prædikustólinum. Annars verður

sagt frá vanligu álitandi keldum, at hann fekk starvið, tí hann dugdi so væl hebraiskt, so minni munur hevði verið á, hvat kirkjufólk ið hevði fingið burturúr, um hann, sum eitt kuriosum, hevði nýtt nevnda mál frá prædikustólinum.

Upp á longri sikt er tað eitt álvarsmál fyrri kirkjunnar í sóknini og harvið fyrri tann kristna boðskapin á staðnum, at alsamt fleiri av teimum, ið annars eru von at ganga í kirkju, verða heima, kanska ikki einans tí prestur stendur fyrri tí, ið eg havi roynt at vísa á, men kanska enn meira, tí tey ikki fáa prædikuna við. Skaðin verður størstur millum tæy ung, sum antin slita bondini og/ella ongantíð knýta tæy. Tí tað aðrar tíðir koma, og kærlíksboðið aftur verður sett í hásetið, tá eru kanska longu nóg, ið hava fingið sær aðrar vanar, sum tað kunnu ligga sum forðingar fyrri, at tæy aftur knýta seg til ta kirkjuna, ið tæy hoyra heima í. Ein maður varð siteraður fyrri at siga, at hann ræddist hesi, ið ganga við Bibliuni undir arminum sunnudagar, men hann ræddist serliga tæy, sum høvdu snarlás í henni.

Vit eru mong, ið skilja, hvat hesin maður meinti við. Tí ofta er als eingin samanhangur imillum tað, ið í bókinu stendur, og so gerandislívið frá mánamorgni til leygarkvöld hjá somu biblióterarum, heldur tvørturimóti, og tí hevði tað verið nógv betur, um hetta spælið fyrri í gallarinum helt upp.

At legitimera tað vantandi sambandið millum orð og gerð við antin at lata kvinnur ganga í hatti og/ella at nokta kvinnuligum prestum at bera boðskapin um frelsaran og kærlíksboð hansara frá prædikustólinum er bæði láturligt og gráturligt. Láturligt, tí hildið verður, at tann høgravenda fundamentalisman o.a. kann krógvast undir einum kvinnuhatti og/ella vøkum orðum eftir dæmingina og fordæmingina: «Jeg kan da godt elske synderen, selv om jeg hader synden». Bara tað ikki er umverft. Og gráturligt, tí Kristus gerst heimleysur í gerandislivinum.

Fundamentalisman hevur nógv andlit, tá hon er imur síni egnu egoistisku mál.

Og altíð eru tað tæy minstu í samfelagnum, sum gjalda prisin. Óneyðugt er at spyrja, um hetta er í samsvari við ta kristnu læruna.

Svarið er eittans: «Nei!»

Avleiðingarnar av hesum má hvør einstakur taka eftir bestu sannfæring, tí ikki slepst uttanum, at skrivað stendur, at trúgv uttan gerningar er deyð.

Fuglajorður,
tann 15.01.96
Dagfinnur Danbjørg